

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arh.d., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Dotățiunea preoției noastre în trecut și azi.*)

De Dr. Ioan Lupăș.

I.

O chestiune, care preocupă de timp îndelungat nu numai preoția noastră, ci pe toți cei ce se interesează de soarta bisericii noastre, este situația materială atât de precară a preoților nostri.

Pe când preoția altor confesiuni, încărcată de felurite privilegii și scutiri, a fost pusă din timpuri vechi la adăpost de grijile traiului zilnic, ca să se poată dedica cu trup și suflet misiunii sale sfinte, — pe preotul român îl găsim, în toată întinderea veacurilor triste și grele, ducându-și traiul său lipsit, prigonit și apăsător de toate poverile unei vieți legate mai mult de glie, decât îndreptate spre țintele cele înalte, spre zările senine ale veșniciei.

Preotul nostru din trecut împărțea întru toate soarta și felul de trai al păstoriților săi, de cari nu-l îndepărtase nici în tinerețe vre-o învățătură prea înaltă și stăruitoare, nici mai târziu vre-un belșug mai pronunțat de bună stare materială. Această stare de lucruri a avut pe de o parte urmări bune cimentând o legătură sufletească atât de intimă, tracică și folositoare între preot și popor, iar de altă parte a avut urmări rele prin faptul, că a împiedecat preoția noastră a se desface din cătușele unui traiu prea apăsător și a se pregăti pentru îndeplinirea unei misiuni culturale mai înalte și mai conștiente de scopurile sale.

Cărmuitorii țării prea arareori se gândiau, să ia vre-o măsură și în favorul preoților români. Și chiar când se întâmpla se ia vre-una, a-

*) Cuvânt de deschidere rostit în conferința preoților din protopopiatul Sălășii, întrunită în Gura-răului la 1/14 Noemvrie 1912.

ceasta se executa anevoie sau nici decum. În cele mai multe cazuri cărmuitorii avizau preoția noastră tot numai la munificența atât de strâmtă și măsurată a poporului, încărcat și de altfel cu toate greutățile din lume. Așa d. e. în dieta ținută la 1569 în Turda s'a hotărât, ca preoții români să capete dela credincioșii lor câte o clae de grâu dela fiecare cap de familie. Iar cu vre-o 120 ani mai târziu această hotărâre s'a amplificat în modul următor: „preotul să capete dela tot omul o clae de grâu și una de ovăs și o zi de coasă și alta de secere până în seară, în ziua de Sân-Petru un caș. Cine nu are oi, să plătească prețul cașului în ziua de Paști cu 2 potori. De botez 12 bani, de cununie 12 bani... și cum grijesc biserica, așa să grijască și casa poporului. În schimb, fiecare preot trebuia să dea vlădicului plocon câte un florin pe an, dupăcum s'a fost introdus obiceiul din vechime, dela vlădica Eftimie (1572—74) încoace“.

Unii din conducătorii bisericii românești de pe vremuri au cercat să cumpere moșii, din ale căror venituri să poată asigura urmașilor un traiu mai cinstit. Astfel se știe despre mitropolitul Dosofteiu, că a cumpărat la anul 1626 pe sama mitropoliei din Bălgrad moșia Beca dela nobilul Szikszai din Galtin (lângă Teiuș). Această moșie însă la 1658 a ocupat-o cu forța Gregoriu Császár. Obiceiul de a înstrăina fără nici un drept averile și moșiile bisericii române era foarte răspândit nu numai între nobili, ci și între oamenii de rând. De aceea a aflat principele Gavril Bethlen de lipsă la 1615, cu prilejul confirmării episcopului Teofiz dela Prislop, ca pe toți cei ce au înstrăinat sau vor înstrăina moșii bisericesti și, la cererea episcopului Teofiz, nu le vor restitui bisericii, să-i amenințe cu pedeapsă de 200 fl., dacă sunt nobili, iar dacă sunt plebei, cu 12 fl. (cf. N. Dobrescu: Fragmente pag. 22)

În 2 Iunie 1651 a hotărât magistratul din Sibiu, că preoții români pot cumpăra casă în Sibiu, dar urmașii lor nu o pot moșteni, dacă nu sunt și ei preoți. Protopopul din Săcădate a cumpărat la 1678 o bucată de moșie dela Ungurul Andráș Mihály; urmașii acestuia la 1737 o pretind înapoi. (Archiv für Landeskunde N. F. vol. XXVII pag. 40.)

Între astfel de împrejurări, când mitropolii nostri în zadar cerceau să asigure existența materială a bisericii, când preoții nu aveau nici siguranța, că de agonisita vieții lor se vor putea bucura măcar urmașii cei mai apropiați, când tendința cărmuitorilor era anume să țină întreg poporul nostru dimpreună cu preoții săi într-o stare de umilință și sărăcie perpetuă — e ușor de înțeles că preoții nostri au trebuit să rămână avizați numai la darul de bună voie al credincioșilor săi, la smeritele fărmituri de hrană trupestă, ce culegeau în temeiul cuvintelor din Sf. Scriptură: „dacă am sămănat noi vouă cele duhovnicești, au mare lucru este, de vom secera noi ale voastre cele trupesti; au nu știți, că ceice lucrează cele sfinte, din biserică mănâncă, și care slujesc altarului, cu altarul se împărtășesc; așa și Domnul a rânduit, ca ceice propoveduesc Evanghelia, din Evangelie să se hrănească“. (Pavel I. Corint 9, 11—14)

Dar aceste venituri erau destul de nesigure, cum sunt ele, în măsură și mai mare, în timpul de față.

În felul acesta erau plătiți nu numai preoții, ci și învățătorii: prin colecte și daruri de bună voie din avutul țaranului. Împăratul Iosif al II-lea a înțeles, că de nesigură devine existența unui muncitor în ogorul culturii, dacă nu i se dă o leață regulată. De aceea a dispus, ca învățătorii să fie plătiți din fondurile comunale, iar nu din punga oamenilor singuratici („man muss die Schullehrer nicht durch Collegen, sondern aus dem Fundo der

Communitäten, aus dem Allodial fundo bezahlen und nicht aus dem Beutel der Leute“). În a 2-a călătorie a lui Iosif prin Ardeal, la 1783, episcopul săsesc Funk i s'a plâns, că această dispoziție le creiază mari greutăți. Atunci Iosif i-a răspuns prin următoarele cuvinte semnificative: „Preoții și învățătorii D-Voastre trebuie plătiți și anume plătiți în mod cinstit, mai bine decât cei catolici, căci ai D-Voastre au femei și copii, aceia însă nu. Dacă supușii mei ar fi Turci, și derviișii lor ar trebui bine plătiți, ca să poată trăi. Eu aș dori, ca aceia, cari muncesc mult, să și fie plătiți mai bine; iar aceia cari nu muncesc mult, să capete plată mai puțină. Acuma însă acela are plată multă, care muncește puțin, și care muncește mult, are plată puțină. De aceea aș dori bucuros, să le pun eu toate în rânduală și să împart eu dreptate, dar preoția catolică îmi pune tot felul de piedeci; am dat de dracu cu ei... („Ihre Geistlichen und Schullehrer müssen bezahlt werden und zwar rechtschaffen bezahlt werden, besser bezahlt werden als die katholischen, denn Ihre haben Weiber und Kinder, diese aber nicht. Wenn meine Unterthanen Türken wären, so müssten auch ihre Derwische gut bezahlt werden und leben können. Ich möchte, dass die, die viel arbeiten, auch besser bezahlt würden, und die, die nicht viel arbeiten, weniger bezahlt würden. Aber jetzt hat der viel Bezahlung, der wenig arbeitet, und der viel arbeitet, hat wenig Bezahlung. Ich möchte deswegen gern das Ganze zusammen nehmen und gerecht austheilen, aber die katholische Geistlichkeit macht mir allerhand Hindernisse; ich habe den Teufel mit ihnen“... cf. „Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde N. F. XXIX, 1900 pag. 478).

Aceste cuvinte ale luminatului Iosif al II-lea se potrivesc foarte bine nu numai la starea de pe atunci a preoților nostri, ci și la cea de astăzi. De altfel nici starea preo-

FOIȘOARA.

Calătoria Mitropolitului Sava Brancovici la Moscova.

De Dr. S. Dragomir.

Pentru milostenie a plecat în Rusia Sava Brancovici, celebrul Mitropolit al Ardealului, luptătorul îndrăzneț pentru dreapta sa credință cu viața așa de sbuciumată și cu sfârșit așa de trist. Calătoria aceasta bine pronunțată a acestui arhieru, care a știut să impună și în străini, în Moscova, în cetatea care a văzut atâția patriarhi, mitropoliți și episcopi răsăriteni.

Un contemporan al lui Sava, Mihail Cserei, afirmă că „omul acesta învățat și expert“, care a fost Sava, adeseori a fost trimis de principele Ardealului în Rusia și Polonia, precum și în cele două țări românești.¹ Din alte documente contemporane însă noi ne-am îndreptat că Sava în Rusia a fost numai odată.

Adevărat că principii ardeleni nu aveau legături cu Moscova, fiindcă nici un interes nu-i îndemna spre aceasta. Cu Cazacii însă schimbau adeseori solii. Astfel în 1651 aflăm solii ungurești la Hâtmanul Cazaci-

lor,¹ iar în 1654 vin solii Hâtmanului Bogdan Hmielnitchi în Ardeal, unde sunt primiți cu mare cinste și încălcați cu frumoase daruri.² Se mai afirmă, pe urmă, că în anul 1659—1660 Principele Gheorghe Racoti II a trimis un sol la Cazaci să le ceară ajutor împotriva Turcilor, „pe care însă când se înturna cu bună făgăduință dela Cazaci, l-a prins principele Moldovei și l-a trimis la Poartă“.³

Șincăi crede că acest sol era Sava Brancovici. Dar solul, care a fost trimis de Racoti la Cazaci și de acolo în Moscova la Țarul Alexie Mihailovici, nu era Sava, ci un Arhimandrit din Ierusalim cu numele Partenie, care trecea tocmai atunci spre Rusia cu un călugăr Grigorie și cu diaconul Hrisant. Ajuns în Moscova Partenie a prezentat scrisori dela Domnii din ambele principate române și dela principele Racoti, cari cereau împreună ajutor împotriva Turcilor și Tătariilor.⁴

Scrisoarea lui Racoti e datată în Radnot la 1 Noemvrie 1659. Cerând ajutor, Racoti spune apriat că de mult a căutat prilej să scrie Țarului, dar până acum nici decum nu i-a fost cu putință.⁵

¹ O spune aceasta un mitropolit grec în Moscova la Kapterev, Caracter..., p. 360.

² Polnoe Sobranie Zakonov. t. I. Pril. I.

³ Șincăi, Cronica, anul 1660.

⁴ Actele moldo-valahe, 7168, No. 1.

⁵ Ibidem.

Prin urmare solul lui Racoti nu era Mitropolitul Sava care, de sigur, nu s'ar fi întors mai mult dela Poartă, ci și-ar fi perdut viața acolo ca și Patriarhul Gavril din Ipec, omorât de Turci în anul 1659 pentru relațiile lui cu Rusia.¹

Despre călătoria lui Sava în Rusia în anul 1668 ni s'au păstrat două izvoare: Cronica fratelui său, a lui Gheorghe Brancovici, și Actele din Arhivul principal al ministerului de externe din Moscova.

Gheorghe Brancovici vorbește despre această călătorie la Cronica sa dela pagina 1563 până la 1570. După ce povestește cum a fost pus în „Mitropolia“ de două ori de Turci și de Tătari și odată aprinsă de dușmanii ei, amintește și de grija ce a avut-o Mitropolitul Sava pentru restaurarea ei. El și-a pus în gând, după ce s'a sfătuit mai întâi cu fratele său Gheorghe, să facă o călătorie la Moscova. De aceea a cerut permisiunea dela Principele Mihail Apafi să meargă în Moscova să adune milostenie și să vadă împărăția moscovită, dar mai ales pentru că atunci se auzia că sunt acolo și patriarhii din Alexandria și

¹ Glas, LVIII. p. 251. De un călugăr trimis la Moscova de Constantin Vodă, prins pe urmă când se întorcea, de Turci în Moldova și pedepsit de cătră Vizir în Constantinopol, la începutul anului 1661, se știe în Moscova. Ștefan Vodă: I. Moldovei a primit poruncă să nu mai slobodă prin Moldova pe nici un cleric grec spre Rusia, Kapterev, Caracter..., p. 318.

Antiohia cu mulți alți mitropoliți și episcopi răsăriteni și țin sobor în Moscova pentru „a regula unele lucruri“. Principele Ardealului le-a dat cu greu permisiunea aceasta, fiindcă nu putea să se lipsească de serviciul lui Gheorghe. Pēcând peste țara leșească, la Smolensk au trecut Dniurul și deodată cu primăvara au ajuns în cetatea împărătească a Moscovei. Aici au fost primiți binevoitor de Țarul Alexie Mihailovici, care i-a așezat în Curtea unui mitropolit din Moscova și le-a dat întru ajutor pe boierul Artemon Serghievici. În ziua Sf. Apostoli Petru și Pavel a servit și Sava împreună cu ceilalți Arhieri în soborul Uspeniei. Cu acest prilej Gheorghe Brancovici — cum spune singur — a fost învednicit de o deosebită atențiune din partea Țarului. Pe urmă Sava mai zăbovind cătăva vreme în Moscova, a cerut dela Țarul să-i îngăduie a se întoarce înapoi în eparhia sa din Ardeal. Țarul l-a mai oprit spunând că-i un lucru neobișnuit și de mirare, ca un arhieru să se întoarcă așa de repede dela scaunul Maiestății Sale. Sava a răspuns că lucrează în potriua canoanelor arhieru, care se depărtează din eparhia sa pe mai mult timp decât un an. Așa l-a dimis Țarul cu multă cinste, după ce a dat răspuns la scrisoarea lui Mihail Apafi și după ce a fost bogat dăruit atât cu daruri arhieresti, cât și cu altele. Ce-i drept, Țarul și-a exprimat dorința să-i lase pe fra-

¹ Cipariu, Acte și fragmente, p. 270.

ților sârbi nu era cu mult mai strălucită. Intr-o corespondență trimisă din Slavonia, la 21 Maiu 1786 ziarului din Sibiu „Siebenbürger Zeitung“, făcându-se amintire de sinodul din Carloviț, care ar fi avut de gând să desființeze posturile, dar se temea de rezistența preoților dela sate, se spune despre acești preoți, că unii dintre ei abia au venit de 100 fl. pe an. („Bei Aufzeichnung dieser Poppen fand es sich, dass manche kaum 100 Gulden jährliche Einkünfte hatten. Kein Wunder also, wenn sie mehr auf ihren Nahrungsstand, als auf ihre Gemeinde und deren Unterricht merkten“. *Siebenb. Zeitung* din 1786. pag. 381.)

Din partidul muncii. Președintele partidului guvernamental, domnul *Perczel Dezső*, a demisionat, din motive de sănătate. În locul său va fi ales preșident de partid contele *Khuen Héderváry*, fostul ministru-preșident și întemeietorul partidului. Aceasta schimbare de persoane la conducerea partidului muncii se face în interesul consolidării și a încheierii partidului.

Tratatul de pace. Din Londra n'aduc știrile telegrafice nici o veste mai bună. Reprezentanții Turciei nu au mai conțerat cu reprezentanții statelor aliate balcanice, dar nici n'au părăsit Londra, de unde se deduce, că pertractările se vor continua în cursul săptămânii acesteia. Au avut loc însă pertractări noi între dl *Mișu*, ambasadorul României la Londra și președintele camerei bulgare *Daneff*, care s'a pus apoi în corespondență telegrafică cu guvernul din Sofia.

Despre legea electorală.

Ziarul vienez „*Reichspost*“ serie următoarele despre situația politică din Ungaria, creată în urma proiectului de lege al guvernului despre reforma electorală:

„Descompunerea partidului guvernamental nu a încetat, probabil, cu eșirile de până acuma din partid. Cumcă poziția guvernului lui Lukács cât e de rea, se vede din faptul, că se scot mereu nume pe plan, ca preșidenți ai viitorului guvern. Combinațiile acestea s'au învârtit până acuma numai în jurul persoanelor, cari ajungând în fruntea guvernului, sigur că vor face reforma electorală pe baze mai largi decum sunt acelea din proiectul actualului guvern, dar cari totodată, aflându-se în poziții cu grea răspundere, au dat dovadă, că reforma onestă electorală nu o doresc nici ei. Werkerle, ca preșident al guvernului coaliționist, a avut puțină și datoriță de a face reforma adevărată a datoritului electoral, dar nu a făcut-o. Iar contele Khuen a urmat pilda dată. Dela domniile acestia nu e de așteptat deci nimica. Acestia nu vor liniști poporul. O personalitate tare se cere la locul de conducere, în care țara să așteaptă seriosă, — după atâtea decepțiuni, urmate una după alta, — că adevărata reformă a dreptului electoral va fi făcută. Căci altcum vor veni zile foarte rele asupra Ungariei!“

E cu puțință, că la fel cum au fost votate legile militare să fie forțată și tre-

cută prin parlament și legea electorală a lui Lukács; dar e cu totul imposibil și esclus, ca prin aceasta neliniștea să fie sufocată, neliniștea, care pretinderea, dar mai ales în capitală amenință cu primejdia unei revoluțiuni foarte serioase. Și se știe că nimic nu e atât de primejdios ca aceea, când de silă, în urma presiunii de forță venită de jos, se fi silit a crea, a introduce reforme, pe cari introducându-le la timp potri vit, pe cale onestă, sevărsia un act de mare însemnătate politică“.

În acest înțeles scriu și alte ziare germane și prevestesc apropiata cadere a guvernului presidat de dl Lukács, pe tema legii electorale, combătută cu multă energie din partea opoziției unite maghiare, și mai ales din partea socialiștilor. Știm însă, că domnul Lukács s'a declarat gata a face modificări în proiectul său de lege; și astfel credem, că dacă comisiunea specială va fi aleasă în curând pentru examinarea proiectului de lege cu pricina, iar în fața ei domnul ministru-preșident Lukács ar face declarațiuni, că ce modificări se învoeste se fie făcute în legea electorală; spiritele sar mai liniști și necesitatea retragerii guvernului pe tema legii electorale nu s'ar mai simți. Natural, că modificările ar trebui să fie de așa natură, ca în urma lor numărul alegătorilor să crească în mod însemnat.

Dorințele Sașilor.

Am arătat în numărul trecut, că Sașii sunt nemulțămii (și ei) cu proiectul de lege al dlui Lukács, referitor la reforma electorală, din motivul, că pe baza lui îi cutropesc Românii, și le iau unele din mandatele, pe cari le au ei astăzi în posesiune, pe temeiul legii electorale dela 1874, creată cu deosebită considerare față de Sași. Cumcă față de noua lege electorală, cari sunt dorințele Sașilor, a spus-o în una din zilele trecute deputatul *Melzer*, care a făcut înaintea unui gazetar dela „*As Est*“ din Budapesta declarațiile următoare:

„Raporturile în cercurile electorale din Ardeal sunt altele, nu acelea din Ungaria luată în sens mai strâns. Față de românime trebuie se fie apărute interesele săsimei patriotice. (Dar numai săsimea e patriotică, românimea nu? Red.) Lucrul acesta l'a avut în vedere legea existentă electorală, care a stabilit pentru Ardeal un cens cu mult mai mare decât pentru Ungaria. Noi, Sașii, dorim, ca și în noul proiect de lege să se iee asemenea dispozițiuni.“

Pentru că dacă legea aceasta rămâne nemodificată, atunci, pe când în Ungaria luată în sens mai îngust, numărul alegătorilor se sporește cam cu 80%, în Ardeal numărul lor se sporește cu 200%, ba pe unele locuri cu 300%. și anume în favoarea Românilor. (Natural, dacă ei sunt cei mai mulți în Ardeal. Red.) Spre a se evita lucrul acesta, pentru Ardeal sunt a se lua dispozițiuni excepționale și este a se stabili un cens mai urcat. (Suntem siguri, că dorința aceasta nu se va împlini. Vor trage apoi consecvențele deputații sași? Red.) Căci cu cât se estinde mai bine dreptul de alegere, cu atât mai tare se validează în Ardeal — Românii. Noi suntem treisprezece, deputații sași, și toți avem datoriță să schimbăm (?) dispozițiunile îngrijitoare cu privire la Ardeal. Despre aceea nu e vorba, ca se eșim din partidul muncii. Din contră, trebuie să rămânem în partid, pentru că să ne apărăm interesele. Încă înainte de pertractarea proiectului ne vom întruni și vom decide asupra modificărilor necesare“.

Gheorghe, doi nepoți și de alți șase oameni. De aici a plecat spre Moscva. În 31 Maiu, a și fost primit în audiență de Țarul Alexie Mihailovici.

Audiențele arhierilor și călugărilor ortodoksi se făceau cu ceremonialul obicinuit la audiențele festive. Dacă se aflau mai mulți clerici răsăriteni în Moscva, atunci erau toți primiți deodată. Sava și soții lui au fost primiți singuri. Pe cei ce se prezentau la audiență îi conducea totdeauna unul din consilierii (dumna diac) dela biroul ambasadorilor. Pe Sava și pe însoțitorii lui i-a condus și i-a prezentat Logofătul Gherasim Dochurov. După ce a apărut Țarul cu suita sa, în sala de audiență și s'a așezat pe tronul împărătesc, Gherasim Dochurov făcând un semn și pășind înainte s'a înclinat înaintea Țarului și a zis: „Alexii Mihailovici, Mare Domn Țar și Mare Cneaz, singur stăpânitor a toată Rusia Mare, Mică și Alba, Ți s'a închinat Ție Marelui Domn, Mitropolitul Sava din Belgradul Ardealului“. Sava și suita lui s'au plecat acum înaintea Țarului. După aceea logofătul urmă mai departe: „Și V'a adus Vouă Marelui Domn, Mitropolitul, chipul sfânt al de viață făcătoarei Treimi, încadrat cu argint, o cruce de lemn în cadru de argint cu diamante, o panaghie tăiată din chiparos încadrată în aur cu pietri scumpe și rubine, două cruci tăiate din lemn de cedru“. Atunci Țarul a dispus mitro-

Așa s'a pronunțat dl *Melzer* în chestia reformei electorale. Și dl *Melzer* trece de cel mai cuminte între deputații sași. Tocmai de aceea trebuie să ne mirăm, că un om cuminte mai poate avea astăzi astfel de păreri și de dorințe, se mai poate gândi la privilegiu, astăzi, când a apus de tot steaua privilegiilor!... Credem de altcum, că din partidul muncii dl *Melzer* nu va eși, nici el, nici conșoții săi, decât numai atunci, când vor simți că partidul muncii și guvernul e pe ducă. Așa au făcut deputații sași totdeauna și în trecut: au plecat când au simțit că se scufundă corabia! Satornicia nu a fost adecă nici când virtute s'asască.

O pildă urată.

Intențiunea statelor aliate balcanice după cum reiese clar din atitudinea reprezentanților lor trimiși la Londra, ca să lege pace cu Turcii este, se pună mâna pe întregul teritor din Europa al imperiului turcesc. Și se pare, că diplomația europeană le stă întru ajutor, ca să-și ajungă scopul acesta. Dar pilda care se dă este urată și nepotrivită cu spiritul vremilor în cari trăim. E frumos și bine tratată chestia aceasta în tr'un număr mai recent al ziarului bucureștean „*Conservatorul*“, în care cetim cu privire la această pildă urată următoarele:

Războiul din Balcani și pretențiile celor cari au biruit, tind să creeze o urată pildă. Această urată pildă e, că tot ceea ce o națiune poate lua cu forța armelor și poate ocupa de la o altă națiune, trebuie să devie prada legitimă a biruitorului.

Dacă această morală ar prinde și ar deveni lege pentru regularea raporturilor dintre popoare, ne întrebăm: care mai este deosebirea între popoarele civilizate și popoarele sălbatice?

La sălbateci acesta a fost în totdeauna principiul posesiunii. Invașiunile popoarelor barbare s'au făcut pe această bază. Tot ceea ce ocupa navalitorul era al lui, și când se retrăgea, făcea aceasta numai în fața forței majore, dar nici odată în fața dreptului. Cum pe acele timpuri nu erau arbitri ai relațiilor dintre state, precum sunt astăzi marile puteri europene, navalitorul nu era n'ci odată silit, ca să înapoieze fructul cuceririi lor sale.

Cu totul altfel de morală domnește în epoca civilizațiunii noastre.

Astăzi războaiele se fac pentru anume motive, și în numele unor anumite principii. Chiar statele balcanice aliate au pornit războiul în numele principiului naționalităților și pentru eliberarea fraților lor subjugăți. Odată scopul războiului realizat, biruitorul nu merge nici odată până a suprima pe adversar, luându-i toată țara pe care i-a ocupat-o; și chiar dacă ar dori să facă aceasta există ceilalți factori, celelalte puteri neutre cari intervin.

Dacă nu ar domni acest principiu harta Europei ar fi cu totul alta astăzi. Prusienii la 1866 ar fi luat mare parte din Austria. Germanii la 1870 ar fi trebuit să cucerască Parisul. În războiul turco-grec Turcii ar fi trebuit să-și adjuce toate pozițiunile de unde au alungat pe Greci. Japonezii ar fi trebuit să-și anexeze porțiunea Manciuriei, unde armatele lor victorioase au pus piciorul.

Această sistemă ar fi reînnoarea la vremurile foarte întunecate ale omenirii. Popoarele europene ar ajunge în halul triburilor nomade de piei roșii, cari trăiesc

politului a-i aduce lucrurile sfinte, și primindu-le dela el și-a făcut semnul crucii înaintea lor, ca mai pe urmă să poruncească a le da diacilor dela visterie. După aceea a dat Mitropolitul Țarului scrisorile ce le avea la el. Țarul le-a primit și a „binevoit“ a-și întinde mâna spre sărutare Mitropolitului și soților lui, întrebând totodată pe Mitropolit de sănătate. Acesta a răspuns închinându-se și cerând dania sau milostenia Domnului rusesc. Pe urmă după ce a mai întrebat și de sănătatea principelui Apafi, a dispus Țarul Logofătului Gerasim Dochurov a spune Mitropolitului ce danie capătă dela el. Și Dochurov închinându-se a zis: „Mitropolitule Sava! Marele Domn, Țar și Marele Cneaz Alexie Mihailovici, singur stăpânitor a toată Rusia Mare și Mică și Alba și oblăduitorul altor multe țări și împărății răsăritene, apusene și ale Nordului, te miluește cu dania Maiestății Sale împărătești: O cupă de argint aurită cu acoperământ, o stofă de camohă, un soroc de soboli și bani 30 de ruble. Și pe voi toți soți și slugi V'a miluește Maiestatea Sa împărătească cu darul său“. În sfârșit după ce i s'a spus Mitropolitului și soților lui cinstea de mâncare ce o primesc în loc de masă la Țarul, au fost dimiși la cvartirul lor.¹ (Va urma.)

¹ Actele grecești, 7176, No. 18. și Anexa XXV.

din vânat, și cari își adjudecă, fără de vorbă multă, ținuturile pe cari le ocupă.

Vedem, cu mare surprindere, că aliații balcanici au părăsit principiile și proclamă acum o morală de piei roșii, fiindcă ni se comunică, cumcă la Londra pretențiile lor sunt astfel formulate: tot ce a putut ocupa armata unui stat victorios, să-i fie recunoscut ca bună proprietate, rămânând bine înțeles a se face o altfel de împărțeață pentru acele ținuturi, cari au fost ocupate de doi victorioși de odată, bunăoară Saloncul.

Dar dacă această morală ar fi consfințită și de arbitri, atunci existența statelor mai mici și mai slabe este cu totul periclitată...

În adevăr, cum s'ar mai putea înmătrivi pe viitor state ca Belgia, Elveția, Portugalia, Suedia, Norvegia, Danemarca, România, Grecia, Bulgaria, Serbia, Muntenegru, fața de statele cele mari ca Anglia, Rusia, Germania, Austro-Ungaria, Franța, Italia?

Dacă e vorba de forță, de cine are pumnul mai tare, — micile state pe cari le-am pomenit mai sus nici nu există față de celelalte șase colosuri, prin urmare cei mici sunt cu totul la discreția celor mari.

Cele patru state balcanice s'au aliat și au atacat pe Turci, fiindcă-și stiau desorganizată, slabi militarmente și cu rezervele desconcentrate. Foarte frumoasă dibăcie. Dar dacă aceasta este morală, și dacă această morală poate fi consfințită, atunci și noi, Românii, cari avem o neînțelegeră cu Bulgarii, putem profita de slăbiciunea lor actuală, de faptul, că armata lor este la Ceatalgea, că sunt istoviți de lupte, pentru a mobiliza numai o sută de mii de oameni și a-i trimete să ocupe întreaga Bulgaria până la Sofia. Și după aceea să ne-o anexăm.

Ar fi astăzi Bulgarii în stare să ne gonească din țara lor, fără concursul altei puteri? Ne îndoiim.

Înțelegem, că Bulgarii, Sărbii, Grecii, Muntenegrenii, să ceară compensații teritoriale, să facă cuceriri ca răsplată pentru jertfele ce au făcut. Dar să aibă pretenția a-și împărți întreaga Turcie din Europa, la aceasta n'ar trebui să se gândească.

În tot cazul, consfințirea unui asemenea exemplu ar fi, poate, o nenorocire chiar pentru cei cari îl preconizează“.

NOUTAȚI.

An nou fericit dorim tuturor cetitorilor, colaboratorilor și binevoitorilor ziarului nostru.

Numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri, la orele obicinuite.

Sfințire de Arhieriu. Măne, Marti, în ziua Anului nou, va fi sfințit întru Arhieriu P. S. Sa Dr. *Valeriu Troian Frențiu* Episcopul gr. cat. al Lugojului, în catedrala din Blaj, prin I. P. S. Sa, Mitropolitul Dr. *Victor Mihályi*, asistat de P. S. Lor Episcopii Dr. *Radu* și Dr. *Hossu*.

Protopresbiter nou. Consistoriul plenar din Arad a numit protopresbiter la Buteni pe părintele *Florian Rozin*, paroh în Lipova.

Asentările. După un comunicat oficial asentările se încep anul acesta în Austria și Ungaria la 1 Martie, în Bosnia și Hertegovina la 1 Aprilie.

† Ioan Dușoiu. Joi a decedat în Brașov comerciantul și fruntașul român *Ioan Dușoiu*, un octogenar, care s'a bucurat de multă vază și trecere în toate păturile sociale brașovene, fără deosebire de naționalitate. A fost înmormântat Sâmbătă, la orele 3 d. a. în cimitirul gr. ort. român din Groaveri. Odihnească în pace!

Cursuri de analfabeți. Din Alba-Iulia ni se scriu următoarele: Aproape în toate comunele din tractul gr.-or. al Albei-Iulia cursurile de analfabeți s'au început, și preoțimea noastră împreună cu învățătorii sunt la înălțimea chemării lor. Acești stegari ai culturii naționale nu crută nici timp, nici osteneală pentru a da poporului încredințat conducerii lor hrană sufletească. Dintre toate comunele din tract escelează preoțimea din Geoagiu de sus, unde cei cinci preoți pătrunși de dragoste către înaintarea și luminarea poporului nostru, au pus umăr la umăr, ca să servească sfinte cauze, ținând cu mult zel prelegeri cu poporul. Deosemena în comuna Stremț, unde iar s'a făcut început bun cu analfabeții. Numai spre cinstă pot servi acestea pentru preoțimea din tractul nostru.

¹ Această Cronică se află în manuscris în biblioteca Mitropoliei din Carloviț. Eu am studiat-o în toamna anului 1910 în Belgrad, la Academia sârbească, unde era atunci imprumutată. O traducere românească a părților ce ne privesc pe noi, pregătesc acum.

† **Elena Raicu**, soția domnului *Sava Raicu*, directorul institutului de bani *Victoria* din Arad, a decedat Mercuri, după lungi și grele suferințe. A fost înmormântată Vineri. Odihnească în pace!

Congres și grevă. Se anunță din Budapesta, că partidul social democrat va convoca pe Duminecă, 26 Ianuarie, un mare congres, în care se va protesta împotriva proiectului de reformă electorală și se va proclama totodată greva generală.

Secțiune pentru baloane. Ministrul de război planuiește să construiască în Neopanta o secțiune de baloane, dacă comuna va ceda în acest scop un teritor acceptabil. Comitetul municipal al orașului a declarat, că va pune la dispoziția ministrului un loc de 150 jugere pentru o arândă anuală de 5000 coroane.

† **Ioan G. Oltean**, parohul comunei Poiana-sărată, a decedat la 18 Decembrie v. în București, în etate de 45 ani, și a fost înmormântat în 23 Decembrie v. în Poiana-sărată. Odihnească în pace!

Rescumpărare. Domnul avocat *Dr. Ioan Fruma* și-a rescumpărat felicitările de ziua onomastică (Sf. Ioan) cu 20 cor. în favorul elevilor săraci dela școala de aplicație.

Filantropie. Suma considerabilă de 1600 milioane coroane s'a dăruit în anul 1912 pentru scopuri umanitare în Statele unite. În fruntea lstei dăruitorilor stă Pierpont Morgan cu 250 milioane; Carnegie cu 50 milioane pentru spitale, fundațiuni și școli; Rockefeller a contribuit în 1912 numai 15 milioane. Alți dăruitori figurează cu 9 și cu 5 milioane.

Chinetefonul. Marele inventator Edison, după o lucrare stăruitoare de patru ani, a terminat cea mai nouă invenție a sa, *chinetefonul*. Mașina nu este altceva, decât fonograful împreunat cu chinetograful: i-coana și cuvântul rostit sunt reproduse în același timp. În teatrul Edison din New York are să se reprezinte chinetefonic opera *Faust*, și mai târziu *Trubadurul*. Specialiștii sunt convingeți, că chinetefonul va însemna o evoluție în viața teatrului din toată lumea.

Expoziție națională. Muzeul de arte decorative al Parisului a organizat o expoziție din lucrările pictorului japonez, cu numele Hokusai. Acest artist a lucrat pe la începutul secolului trecut și a fost desprețuit de clasa cultă japoneză, deoarece își alegea subiectele din viața poporului de rând; era batjocorit pictorul „țaranimii”. Astăzi însă este considerat ca întemeietor al artei japoneze, pe care a făcut-o nealătătoare de arta popoarelor vecine. A produs nenumărate lucrări de o mare originalitate și mult căutate.

Cel mai vechiu ziar al Ungariei. În 14 Iulie 1764 a apărut în Presburg ziarul *Pressburger Zeitung*, care cu ziua de 1 Ianuar 1913 intră în anul al 150-lea. Este cel mai vechiu ziar în Ungaria. Pe timpul când a apărut *Pressburger Zeitung*, locuitorii orașului vorbeau numai nemțește și slovacește, ear în dieta se vorbea latinește. Redacția nuntului ziar va serba acest rar jubileu prin o publicațiune festivă din cele mai voluminoase, care va apărea în luna lui Iulie a anului 1913.

Obiceiuri medievale. Cu încetul ies la lumina tot mai multe documente despre purtarea neomenească a beghenilor slavi și greci din Balcani. Armate „salvatoare” au pustiit sate și ținuturi, au omorât batrâni neputincioși, femei și copii. Războiul s'a purtat conform regulilor de strategie modernă; însă cucerirea teritoriului s'a făcut cu o barbarie vrednică de evul mediu. O știre din Salonic spune, că numai în sand-jacul Seres au fost macelăriți 20 mii de macedoneni. Câte jertfe vor fi între albanezi, cari s'au opus cu arma în mână, când dintre locuitorii pacinici s'au masacrat cu mii?

Mulțămii. Pentru zidirea sfintei mănăstiri dela „Izvorul Miron” au mai intrat la subsemnatul până astăzi următoarele daruri benevole și anume: Dela comuna bisericăască Vialcovăți 6 cor., dela comuna bisericăască Voiteg 2 cor., dela d. Alexandru Popovici paroh în Bucoveți, din prilejul căsătoriei mceri sale Ana 10 cor., dela Ioan Frăntescu cand. de preot din Dragsinești, din incidentul căsătoriei sale cu Ana fiica parohului Alexandru Popovici 10 cor., dela comuna bisericăască Giodgiești colectate prin preotul Petru Jujan 12 cor. Primească marimmoșii donatori pe calea aceasta cele mai căduroase mulțămii pentru acest binevoitor sprijin. Faget, în 27 Decembrie 1912. *Sebastian Olaru*, protopresbiter.

Petrecere în Jacul-român. Tinerimea școlară din Jacul rom. va da o petrecere teatrală împreună cu joc, în noul edificiu al școlii gr. orientale în ziua Sf. Ioan, adică Luni în 7/20 Ianuar 1913. Inceputul la 7 ore sara.

Un nou alfabet. Deodată cu introducerea sistemului republican, China se pregătește să-și lăpede haina veche a felului de scriere obișnuit de vreo patru mii de ani. Scrierea chineză, care astăzi are peste 80 de mii de semne, este o *ideografie*, adică prin semne scrise se exprimă mai mult idei, decât sunete. Imprejurarea aceasta îngreunează memoria peste măsură și pretinde neapărat o reformă. Unul din filologii renumiți ai Europei, profesorul Rivetta din Neapole, împreună cu savanții chinezi lucrează la alcătuirea unui alfabet. Reforma este aproape gata, și e probabil că va fi primită. O revistă franceză publică despre noul fel de scris următoarele: Alfabetul chinez va avea 42 de litere, între care 23 vocale și 19 consoane. Numărul extraordinar al vocalelor arată, că chinezii au și astfel de sunete, care nu se pot exprima cu litere europene. Reformatorii s'au ajutat așa că au împrumutat vocale latine, grecești și rusești, și le-au înzestrat cu diferite semne folosite și în alte limbi europene. Formele nu sunt totdeauna frumoase, dar se pot scrie fără greutate și se țin ușor în minte. Pentru cele 19 consoane ale limbii chineze alfabetul latin a dat 14, cel grecesc 2 și cel rusesc 3 litere. Încercarea de reformă este primită cu însuflețire în multe locuri.

La Reuniunea meseriașilor români sibieni au fost primiți următorii membri ordinari: Vasile Gavrilă (originar din Lisa, fiu de econom), Ioan Popeneciu (originar din Veneția interioară), sodali croitori; Emanuel Rohan (orig. din Sulumberg, fiu de econom), sodal barbier; Nicolae Prozan (orig. din Sghisoara, fiu de focar la tren), sodal lăcătuș; George Costea (orig. din Sebeșul inferior, fiu de pădurar) sodal rotar; Augustin Vulpea (orig. din Mintiul rom., fiu de econ.), sodal cojocar, Sabin Mladin (orig. din Ofenbaja, fiu de măcelar), sodal maceiar; Ioan Banciu (orig. din Sibiu, fiu de econ.) și Nicolae Goța (orig. din Poplaca, fiu de econ.) sodali zidari; Nicolae Suciu (orig. din Apoldul inf., fiu de econ.) și Emil Simonis (orig. din Reghinul săs., fiu de edificator de case), sodali pantofari și Daniel Ciorga (orig. din Lunca de Arieș, fiu de econ.), sodal țăur, ear între membrii ajutători a binevoit a se înscrie dl George Dușoiu, arhitect (Brașov-Sibiu).

Date statistice.

Poporațiunea comitatului Sibiu.

Recensământul din urmă, efectuit înainte cu doi ani, a dat cu privire la comitatul Sibiului rezultatul următor:

Orașul Sibiu are 29.599 locuitori civili, iar soldați în garnisoana Sibiului se află 3890. La oaltă deci 33.489. Dintre locuitorii Sibiului sunt Germani 16832, *Români* 8824, Maghiari 7252, alte naționalități 581. Germanii, adică Sașii, nu au față de celelalte naționalități decât o majoritate foarte neînsemnată de 175 suflete.

După religie poporațiunea Sibiului se împarte astfel: evanghelici 13.426, romano-catolici 6784, greco-orientali 6291, gr.-cat. 2935, reformați 2470, israeliți 1307, unitari 261. Greco-orientali și greco-catolici, cari toți sunt Români, dau suma următoare: 9227, deci 403 dintre ei nu sunt trecuți în statistică ca Români.

Orașul Sebeșul săsesc are 8504 suflete și anume: Români 4980, Germani (Sași) 2345, Maghiari 875, alte naționalități 304.

În comunele rurale ale comitatului Sibiu locuiesc 176.921 suflete și anume: 113.672 *Români*, 49.757 Germani (Sași) 10159 Maghiari și 3300 alte naționalități. Din poporațiunea rurală știu ceti și serie 106.516 înși.

Între Maghiarii din comunele rurale ale comitatului Sibiu sunt numărați și cei 1565 de Evrei, resfriți prin unele comune. Pe teritoriul comitatului Sibiu se află însă 63 de comune, în cari nu se află nici un Evreu.

În cele două orașe și în comunele rurale de pe teritoriul comitatului Sibiu sunt deci *Români* 127.476, Germani 68.934, Maghiari 18.286. Biserica noastră gr. ori. română are în orașele Sibiu-Sebeș și în comunele rurale din comit. Sibiului la oaltă 110.844 credincioși.

Deci mai mulți decât dieceza gr. cat. română a Lugojului întreagă, care nu are decât 99.000 de credincioși.

Rescumpărări de felicitări

în favorul fundațiunii ziariștilor români.

Dela darea de samă făcută la 3 Ian. n. a. c. au mai încurs la epitropia fundațiunii ziariștilor următoarele rescumpărări de felicitări:

VI. Pe lista dlui *Dr. Octav. Sglimbea* dir. de bancă în Orăștie:

Ioan I. Vulcu, comerciant 10 cor. Dr. Enea Papiu, avocat; Dr. Octavian Sglimbea dir. de bancă și Dr. A. Deac, avocat câte 5 cor. Dr. Silviu Moldovan, avocat; Cornel Demeter, farmacist; Silvestru Oprean, comerciant; Dr. Romulus Boca, avocat și Ioan Moța preot câte 3 cor. I. Popoviciu, protopop; Ioan Lăzaroiu, comerciant; Dr. Sever de Orbonaș, avocat; Dr. Aurel Muntean, avocat; și Rudolf Brassai, măsar câte 2 cor. Dr. Ioachim Tolciu, avocat; Artemiu Brassai, comerciant; A. Baciu, comerciant; I. Bozdugan, secret. de bancă; Sebastian Bornemisa, librar; Brutus Brassai; Teodor Vulpe, și Ioan Săcărea câte 1 cor. La un loc 58 cor.

VII. Pe lista dlui *Dr. Romul Boilă*, avocat în Dieșöszentmárton:

Dr. Romul Boilă, avocat și Anastasiu Beșe, dirigintul agenturii „Albina” câte 5 cor. C. Mușlea cassar de bancă și Miți Ciuchina câte 3 cor. N. N., Ioan Todoran, funcționar de bancă și Iulius A. S. Anca, comerciant câte 2 cor. Alexandru Petrașiu cancelist adv. Zaharie Boilă, executor legesc, A. C. Dănilă Boiă, comerciant și Lenica Muntean câte 1 cor. V. C. și Dumitru Bozeșan cancelist adv. câte 40 fil. La un loc 27 80 cor.

VIII. Pe lista dlui *Alexandru Comșia* funcționar de bancă la „Albina” fil. Mediaș:

DI Dionisie Roman, avocat 10 cor. DI Ștefan Morariu, avocat 5 cor. Anastasiu Boiu dirigint la fil. „Albina” Dr. David Bleahu, avocat și Andreu Gusu, contabil 3 cor. Alexandru Comșia, funcționar de bancă, Ioan Langa, învățător Alexandru Șiofariu, învățător Ioan Fodorean, preot, Traian Crișan, funcționar de bancă, Mihail Popoviciu, cassar la fil. „Albina”, Nicolae Tipurița, dirigint la fil. „Ajutorul” și Ioan Moldovan, protopop 2 cor. Gedeon Henteș, învățător, Cornel B. Andrea, preot, George Iacob, preot, Vasile Viad, practicant de bancă, Geszit Iános, notar, și Vasile Fodor proprietar de școală de vite, câte 1 cor. Nicolae Prația, învățător și Nicolae Frățila, cassar la fil. „Ajutorul”. La un loc 47 cor.

IX. Pe lista dlui *Dr. Ștefan Rozvan*, avocat în Iliu-Murășani:

Dr. Ștefan Rozvan, avocat, Ioan Iancu, director de bancă, și Ștefan Chiriloviciu câte 5 cor. Oliviu Sărb, Ioan Iuga și George Cărbășiu câte 1 cor. Iosif Fărvi 50 fil. La un loc. 18 50 cor.

X. Pe lista dlui *Dr. Gavril Tripon*, avocat Bistrița:

„Pomul de Crăciun bistrițian” 10 cor. Dr. Gavril Tripon, avocat, Dr. Iulian Pop, Dumitru Baican, cassar de bancă, și Dr. Dionisiu Loghinu avocat câte 5 cor. Dr. A. Pop, medic 4 cor. Dumitru Budușan, proprietar, Dr. Leon Scridon, protonotar comit., Dr. George Lulul, fișcal comit., și Dr. George Pavel câte 3 cor. George Stanciu, protopop, Dr. Iacob Ciuta, cand. de adv., Ioan Petringel, preot, Greg. Pietosu, protopop, Dr. A. German, medic, Ioan Triff, funcționar, Vasile Borda, oficial, George Mateu, Ștefan Poruțiu, cassar și Dr. Victor Moldovan, avocat câte 2 cor. George Curtean, funcționar, Ioan Constantin, funcționar, Iuliu Dumbrava, cancelist, Alexandru Roșca, fotograf și Dr. Ioan Lazar, cand. de avocat, câte 1 cor. La un loc 71 cor.

XI. Pe lista dlui *Irimie Răduțiu*, notar Avrig:

Irimie Răduțiu, notar, Gheorghe Postea, vichenotar, Vasile Maxim, preot, Victor E. Preda și soția și Ioan Căndea, protopop câte 2 cor. Vasile Chialda, vice-notar, Ioan Răduțiu, George Comșia învățător, Eugen Popescu, inv. George Banciu, inv., Vasile Stoica, Traian Maxim, preot și George Maxim, comerciant, câte 1 cor. La un loc 18 cor.

XII. Pe lista dlui *Dr. Lazar Ghebeleş*, avocat, Pecica-română:

Dr. Aurel Novac 15 cor., Dr. Lazar Ghebeleş, avocat 8 cor., Sava Tămășdan 5 cor., Dr. Teodor Roxin 3 cor., Ioan Popescu, preot și Ștefan Novac, câte 2 cor., Ștefan Roja 1 cor. și Vichenție Ciorogariu 60 fileri. La un loc cor. 36.60.

XIII. Pe lista dlui *Gh. Tatar*, șef contabil la „Agricola”, Sasbeș:

Dr. A. Moga și Sergiu Medean, prot., câte 3 cor., George Tatar, șef contabil, Macs Grecu, notar și Eronim Pacurariu, mecanic, câte 2 cor., Dr. N. Lazar, Ioan Halalai, notar, Ioan Ursu și Petru M. Opin-car, câte 1 cor. La un loc 16 cor.

XIV. Pe lista dlui Victor Muntean, primcontabil la „Patria”, Blaj:

Victor Muntean, prim contabil 2 cor., Ștefan Pop, Alesandru Borza, I. F. Negruțiu

și Petru Ciobotar, preot în Reghinul-maghiar, câte 1 cor. La un loc 6 cor.

XV. Pe lista dlui *Octavian Tobias*, dirigintul agenturii „Albina”, Elisabetopole: Dr. Alexandru Morariu avocat 10 c., Dr. Ilariu Holom, avocat și Octavian Tobias, dirigintul agenturii „Albina”, câte 5 cor., Mihail Covrig, contabil la „Mugurul”, Dumitru Stinghe, cassar de bancă și Dumitru Gall, câte 2 cor., Ioan Dragolea, preot, Isidor Cosma, inginer, Filon Coros și G. Simu, protopop, câte 1 cor. La un loc 30 coroane.

XVI. Pe lista dlui *Cornel Lavra*, funcționar la Banca de asigurare, Alba-Iulia: Aurel S. Stoica 5 cor., Dr. Athanasiu Mirza 4 cor., Ioan Bărbat, Bucium și Cornel Sava Alba-Iulia, câte 2 cor., Candin David senior, Bucium, Dr. Ioan Pop, Bucur-dea, Nichifor Borza, Ioan Medrea, Antonie Pop, Bucur-dea, Bazil Almășan, Alba-Iulia și Izidor Raica, Galda-de-sus, câte 2 cor., Emanuil Comanescu, Mihail, Aurel Hulea, Galda-inferioară, Enea P. Bota și Aurel Pop, Șard, câte 1 cor., Ioan Morușca, Nicolae Muntean și Ciriac Rațiu, câte 50 fileri. La un loc cor. 34.50.

XVIII. Pe liste diverse:

Constantin Hertia, director de bancă, Săliște, Sever de Barbu, secretar de bancă, câte 5 cor., Petru Dancăș, funcț. de poștă, Budapesta 6 cor., Iacob Domșa, funcț. cons., Blaj 4 cor., Dr. Victor Onișor, avocat, Bistrița 5 cor., Dr. O. Ghibu, insp. școlar, Sibiu 2 cor., Ștefan Boer, Ioan Crețiu, Const. Buga și M. Jurca, funcț. de bancă, câte 2 cor., și Ioan Nistor, contabil de bancă 2 1 cor. La un loc 37 cor.

Suma listelor de mai sus este 400.40 cor. la care adăogând suma de 309 50 cor. dela publicațiunea precedentă, rezultă suma generală pe 709 90 cor.

Sibiu la 12 Ianuarie 1913.

Epitropia fundațiunii ziariștilor.

(Va urma.)

Cărți și reviste.

Culegere de colinde, cântece de stea. Vifleeeme socove și plugușoare, întocmite pentru folosul tineretului, așa cum se urează la Crăciun și anul nou, de *Todor Pamfile*. Formează broșura cu numeri 734-735 din „Biblioteca pentru toți” care apare în București. Prețul 60 bani. Se poate comanda și prin librăria arhidiecezană din Sibiu.

Printre streini. Un volumaș de schițe și povestiri bune, scrise de *G. I. N. Varone*. A apărut în București, tipografia A. Grossmann. Prețul 50 bani.

Orientul român. revistă politică și culturală, director V. E. Moldovan. Numărul prim pe Ianuarie 1913 are cuprinsul următor: Desfășurăm steagul. Problema zilelor noastre. Din Lumea nouă. Lupta pentru existența popoarelor. Pe drumuri nouă pentru întărirea satelor. Accente. Din trecutul apropiat. Glose. Organizația economică a satelor. Momente. În clipa din urmă. Poșta redacției. Abonamentul 10 coroane pe an. Administrația Kolozsvár (Cluj), Wesselényi Miklos utca 26.

Cosinzeana, revistă literară ilustrată săptămânală, Nr. 1—2 din 1913, a apărut cu următorul cuprins: Redacția: Cetitorilor, articol. I. U. Soricu: Colindătorul, poezie. Al. Ciura: Episcopul Dr. Valeriu T. Frențiu. P. Dulfu: Nașterea Mântuitorului, poezie. Ion Agărbiceanu: Un moralist, schiță. T. Murășanu: Sonet, poezie. Oreste: Poetul, poem dramatic. Maurice Maeterlinck—Elena Farago: Tacerea. S. Bornemisa: Vor trece ani-mi repezi. poezie. Corneliu Moldovan: Pastorală, poezie. Ioan Dragoslav: Povestea lui Moș Crăciun. Ecaterina Pitș: Cantece, poezie. A. Ady—Vasile Stoica: Miedor, poezie. D. M.: Cronică documentară. Boala de fiare. Aurelia Pop: Scrișoarea unui copil către Moș Crăciun, poezie. Viora din Bihor: Cântec, poezie. Lazar — Ciura: Floarea Betuliei, roman. L. C.: Moda. Flori de-o zi: Leontina Ciura: Crăciunul. Vasile Stoica: Parsifal. R. Margean: Trei păstori se întâlniră. Romanul nostru. Simion Gocan: Ștefan Lazar. I. Costa: Răvaș, poezie. A. P.: Răsboirea Harapilor. Abonentilor noștri. Scrisori dela redacție. Ilustrații. Abonamentul e 12 cor. la an. Între abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg se sortează la sfârșitul anului 25 biblioteci a 10 cor.

Teatru.

Astăzi, Luni, „Das Märchen vom Wolf” comedie, iar mâine, Marți, în beneficiul artistei *Lilly Weinberger* com dia „Die Zarin”.

Nr. 645/1912.

(1) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Roșcani**, tractul Dobrei, să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.
Emolumente:

1. Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. dela popor, ear 400 cor. și eventualele cuincuenale ajutor dela stat, votat sub Nr. 3480/910.

2. Cuartir corespunzător în edificiul școalei și folosirea grădinei dela școală.

3. Lemne de încălzit 8 stângini, din cari 3 stângini pentru încălzirea salei de învățământ.

Învățătorul ales va fi îndatorat a instrua și elevii de repetiție, precum și a instrua toți elevii în cântările bisericești și a-i conduce la biserică în Dumineci și Sărbători.

Cererile de concurs să vor așterne subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Concurenții să vor prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Dobra, la 27 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 157/1912.

(422) 2—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de ape, aprobate de Preavene-atul Consistor arhidiecezan Nr. 11835/1911 Epitrop. prin aceasta se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr.-or rom. din **Kelnek** (Călnic), protopopiatul Sebeșului, comitatul Szeben (Sibiu).

Licitațiunea se va ține la 13/26 Ianuarie 1913 în edificiul școalei din Călnic la 11 ore a. m.

Prețul strigării este de 39.500 (Treizecișinouămii și cincisute) coroane, după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata ori în hârtii de valoare.

Intreg materialul este dator al da întreprenorului.

Oferte închise, provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei la mâna prezidentului, comitetului parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea bisericei aceluia dintre minus oferenti, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla orice informațiuni.

Licitanții pot fi numai persoane cualificate și probate în această meserie.

Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie, nimic peste suma ce se va acorda.

Călnic, din ședința comitetului parohial ținută la 26 Noemvrie st. n. 1912.

Ioan Dușe
preot-prezident.

George Botoroagă
notar.

Epitropia parohială:

George Bona

Iacob Ghișoiu 178

Vidi:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 685/1912.

(419) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Vasile Dobre din **Capalna** înviniat prin ordinul consistorial Nr. 8205/1912 B. să publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt jumătate din venitele fasonate în coala B. pentru întregirea de stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Sebeș, 8 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 623/1912.

(418) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Radulești**, tractul Dobra, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumente:

1. Salar fundamental 1000 cor., din care 600 cor. dela popor, ear restul — și eventualele cuincuenale — să va da dela stat pe

baza documentelor învățătorului ales, fiind pus în vedere prin rescriptul ministerial Numărul 136061/1912

2. Locuință în edificiul școalei.

3. Lemne de încălzit (12 m. cub. din care se va încălzi și sala de învățământ)

Învățătorul ales este îndatorat a instrua și elevii de repetiție, apoi a instrua toți elevii în cântările bisericești și a-i conduce la biserică.

Cererile de concurs să vor așterne subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Concurenții să se prezenteze în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Dobra, la 18 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 851/1912.

(420) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoarești numite mai jos se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Blăjeni Criș Grosuri**, cu salariu de 1000 cor., din repartitie, cuartir în edificiul școalei și grădină.

2. **Buceș**, cu salar de 1000 cor., și adevă 500 cor. din repartitie, 300 cor. din cassa bisericeii și 200 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.

3. **Crăciunești**, cu salar de 1000 cor., și adevă 600 cor. din repartitie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor învățătorului ales, cuartir și grădină în natură.

4. **Hărteșani**, cu salar de 1000 cor., și adevă 400 cor. din repartitie și 200 cor. ajutor dela consistor, cuartir și grădină în natură.

5. **Mihăleni**, cu salar de 1000 cor., și adevă 400 cor. din repartitie, 300 cor. din lada bisericeii, 300 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul școalei și grădină. Concurenții, cari vor dovedi că s'au ocupat cu grădinaritul, sau că au praxă în ale pomăritului, vor fi preferiți și vor primi pentru îngrijirea școalei de pomărit tractuală, situată în fața edificiului de școală, anual 300 cor.

6. **Stânița de jos și de sus**, cu salar de 1000 cor., și adevă 600 cor. din repartitie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor învățătorului ales, cuartir o odaie, iar diferința la locuința să va întregi în bani și relut de grădină 20 cor.

7. **Zdrapți**, cu salar de 1000 cor., și adevă 800 cor. din repartitie și 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.

Cei aleși sunt datori să instrueze elevii în religie și cântări să i conducă Duminica și în zile de sărbătoare la biserică și a cânta cu ei.

La școala din **Blăjeni Criș**, alesul are să țină la utrenie strana.

Cvinctenalele să compută numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la acestea școale.

Concurenții au să și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial și în cât le stă în putință a se prezenta înainte de alegere în vreo Duminică ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Brad, la 10 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Damian
protopresbiter.

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☛

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agărbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baci,

pictor bisericesc.

(Agărbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 50—

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște” primește depuneri dela

Cor. 2000 cu 5%, iar dela

„ 5000 cu 5¹/₂%.

☛ Darea o plătește institutul. ☛

(407) 9—10

Direcțiunea.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lănturile, precum a ajunge și a susține fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd** din **Lapte de Crin**, marca cal pe băț de **Bergmann și Co.**, Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și **Crema de Crin** a lui **Bergmann „Manera”** pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 40—40

Aspirin-Tabletten

(cunoscutul mijloc alinător de dureri).

Ca să fii sigur și să primești aspirin veritabil, trebuie să o cereți în forme de **Tablete de Aspirin**. Aceste se pot cumpăra în pachetare originală a 20 tablete a 0,5 gr. cu K 1-20 tubul. Fiecare tabletă poartă timbru Aspirin.

Fabrica de colorii (mai nainte)

Fried. Bayer & Comp.

Elberfeld și Leverkusen

la Mülheim lângă Raina.

(1)

(413) 2—6

A apărut și se află de vânzare a **Librăria arhidiecezană în Sibiu**

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole

de

Ion Mateiu.

Prețul cor. 1-50 + porto 20 fil.

◆ La 7 Expoziții publice cele dintâi premii! ◆

Veritabil numai

cu triunghiuri de talpă.

șoșoni, slippers
Galoși
de Petersburg.

Singurii contrahenți:

Messtorff Behn & Co.

Viena I. (416) 6—10

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armonii de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**

profesor de muzică.

Sibiu, strada Cisnădiei Nrul 7.

(Vis-à-vis de hotelul *Împăratul român*.)

(411) 27—

Serviciu prompt și conștientios.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,

Sibiu — Nagyszeben

Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 20—20

Cataloage de preț gratis și franco.